

Door zijn werk als loonwerker/intermediair was Henny Hartmann al veel met mest bezig, maar dankzij dit project is dat specifieker geworden. „Ik let nu meer op details.“

Henny Hartmann, akkerbouwer en loonwerker in Maastricht.

Het bedrijf is 180 hectare groot, en zit op 350 meter van de bebouwde kom van Maastricht. Hartmann teelt aardappelen, graan en korrelmaïs. De bietenteelt is enkele jaren geleden uit het bouwplan geschrapt, omdat het niet goed te combineren was met de loonwerktak. Hij is tevens intermediair voor mest.

De opbrengsten op de proefpercelen waren dit jaar vergelijkbaar tot iets beter dan op de percelen die op de gangbare manieren zijn bemest.

Henny Hartmann doet mee aan project Masterplan Mineralenmanagement Bemesten met oog voor detail

Het eerste seizoen voor de telers in het project Van Papier naar Praktijk van het Masterplan Mineralenmanagement (MMM) zit er op. Akkerbouwer en loonwerker Henny Hartmann, één van de vijf deelnemers aan het project blikt terug op het eerste jaar.

Henny Hartmann is een man van de praktijk. Als teler en als loonwerker/intermediair ziet hij dat de akkerbouw het met steeds minder bemesting moeten doen en, wat bezwaarlijker is, steeds vaker tegen de ondergrens aanloopt. „Eigenlijk zitten we nu al aan het minimum“, zegt hij. „We naderen het keerpunt, dat de opbrengsten lager uitvallen door een tekort aan bemesting.“ Hij illustreert dat aan de hand van de teelt van wintertarwe. „We mogen maar 65 kg fosfaat aanvoeren, terwijl ik voor een optimale teelt 90 kg nodig heb.“ Die strijd was voor de ondernemer een belangrijke drijfveer om mee te doen aan het Masterplan Mineralenmanagement. „De kans dat de normen zullen worden verruimd,

is heel klein, dat begrijp ik maar al te goed. Daarom zoek ik naar mogelijkheden om de mest die we wel mogen inzetten, beter te benutten.“

Proefveldjes

Op enkele tientallen smalle proefveldjes met maïs van in totaal ongeveer een hectare is dit voorjaar een ware lappendeken van proeven met verschillende aanwendingstechnieken en combinaties van mestsoorten aangelegd. Zo was er de gangbare bewerking waarbij in de rij zowel op de traditionele manier als met gps rijenbemesting is uitgevoerd. Ook is in één rondgang bemest en gezaaid met de strip-

tillmachine die alleen het zaaibed bewerkt. Al deze proefveldjes zijn meerdere keren aangelegd, al dan niet met de toevoeging van dierlijke- en/of kunstmest volvelds of in de rij bemest, en in verschillende hoeveelheden. De uitslagen van het eerste seizoen heeft hij nog niet binnen, dus echt harde uitspraken kan hij nog niet doen. Maar al had hij ze wel, dan nog zou Hartmann terughoudend zijn met het trekken van conclusies. „Het zijn de resultaten van één jaar. Dat is nog geen goede afspiegeling van mijn bedrijf.“ Bovendien was het een nat jaar. „Er was voldoende vocht beschikbaar. Dat kan van invloed zijn geweest op de resultaten.“ Maar op basis van de tussentijdse

resultaten wil hij best iets vertellen over zijn bevindingen. De opbrengsten op de proefpercelen waren dit jaar vergelijkbaar tot iets beter dan op de percelen die op de gangbare manieren zijn bemest. „Maar ja, dat kan ook te maken hebben met het groeiseizoen“, voegt hij daar dan weer aan toe. Wat wel duidelijk naar voren kwam, is dat de proefveldjes zonder kunstmest lagere opbrengsten hadden.

Erosiebeperking

De ervaringen met rijenbemesting waren positief. „Ik denk wel dat daar een kans ligt. Maar ik ben wel voorzichtig met zeggen: dit is het. Ik wil er eerst een paar jaar ervaring mee opdoen.“

En die strip-tillmachine is op zich ideaal voor het heuvellandschap waarin hij woont en werkt. Want doordat slechts een deel van de grond wordt bewerkt, neemt de kans op erosie af. „We zitten hier op erosiegevoelige grond.“ Zijn voorzichtige conclusie: „Die zou ons wel passen.“ Natuurlijk, het is een flinke investering, maar doordat je een bewerking kunt uitsparen, kun je dat uiteindelijk wegstrepen tegen de investering, is zijn gedachte. Daarbij telt dan voor hem het belang van de erosiebeperkende werking. Maar, voegt hij daar aan toe, dat geldt alleen voor de maïsteelt. „In de aardappelen moet je wel volvelds werken.“

Als de proef leidt tot positieve resultaten,

zou dit er toe kunnen leiden dat hij nieuwe machines voor mestaanwending gaat aankopen. „Dat betekent al gauw een investering van pak ’m beet 45.000 euro. Eén voordeel heb ik: gps-techniek heb ik al op de trekkers, die investering hoef ik niet meer te doen.“ Zijn deelname aan het mineralenproject heeft een extra spin-off: de kennis die hij opdoet, investeert hij weer in zijn klanten. Die volgen de werkzaamheden bij Hartmann dan ook met grote interesse. Binnenkort is er ook nog een studiedag rondom dit thema op zijn bedrijf.

Puntjes op de i

Door zijn werk als loonwerker/intermediair was hij al veel met mest bezig. Dankzij dit project is dat specifieker geworden. „Ik let nu meer op details, bijvoorbeeld hoe diep leg ik de mest weg en welke soort mest gebruik ik“, legt hij uit. „Door dit project kan ik de puntjes op de i zetten.“

In een aantal proefveldjes was de mest op 20 centimeter gelegd. Na de opkomst van de maïs bleek dat dit te diep was. „Deze maïs kwam laat aan de groei, omdat het in eerste instantie niet bij de organische mest kon. Dat heeft wel zes weken geduurd. Toen de beworteling eenmaal diep genoeg zat, ging het gewas als een raket.“ Een leermomentje, zegt hij. „Volgend jaar moet de mest minder diep worden ingebracht.“

Natuurlijk, deelname aan het project vraagt

extra inzet van Hartmann. De bemesting van de proefveldjes heeft hij zelf uitgevoerd en was regelmatig overleg met de projectleiding en de andere deelnemende akkerbouwers over de ervaringen. Maar hij verwacht juist door deze ervaringen beter voorbereid te zijn op de toekomst. Want hij vreest dat de bemestingsnormen alleen maar verder zullen worden aangescherpt, waardoor de opbrengsten uiteindelijk lager zullen zijn. „En dan is het goed om een voorloper te zijn.“ Eigenlijk begrijpt hij niet goed waarom de mestnormen zo streng en zo generiek zijn vastgesteld. „De boer van vandaag is kundig genoeg om een goede bemesting toe te passen. Bovendien is bemesting duur, hij zal daar echt wel op een verantwoorde manier mee omgaan.“ Hartmann zou liever zien dat de teler meer ruimte heeft om zelf te bepalen hoeveel hij toedient. „Waarbij bepalend is hoeveel hij aantoonbaar afvoert.“ Pleit Hartmann voor de terugkomst van het Minas-systeem? „Ja, Minas zou best een oplossing kunnen zijn. Het is toch van de gekke dat de ene boer 7 ton graan oogst en de ander 12 ton, terwijl ze beiden te maken hebben met een zelfde bovengrens voor het toedienen van mest“, zegt hij gepassioneerd. Zijn visie: leg de uitdaging bij de boer neer om alle onderdelen goed te doen: het tijdstip van bemesten, rassenkeuze, grondbewerking, en ga zo maar door. „Op deze manier wordt vakmanschap weer beloond, terwijl het milieu niet extra wordt belast.“ ■

Masterplan Mineralenmanagement

In het drie jaar durende Masterplan Mineralenmanagement (MMM) streeft de sector naar een emissieneutrale akkerbouw in 2030, met maximaal rendement en maximaal gebruik van biodiversiteit. Daarom zijn onderzoekers en bedrijven actief op zoek naar oplossingen waarmee de sector met efficiënte benutting

van mineralen een minimale belasting voor de omgeving vormt en waarbij de akkerbouw in Nederland met maximaal rendement kan opereren. Vijf akkerbouwers gaan vanuit het project 'Optimale bodem- en bemestingsstrategie; van papier naar praktijk' aan de slag met maatregelen die

een bijdrage leveren aan de doelstellingen van het MMM. De bedrijven liggen verspreid over Nederland, zodat de regionale problematiek en de regionale kansen aan bod komen. Het MMM is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productschap Akkerbouw.